

Helse- og omsorgsdepartementet
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: Covid-19 oppdrag 367
Vår ref.: 21/6314-14
Saksbehandler: Christian Borgen Lindstad
Dato: 04.03.2021

Svar på Covid-19 oppdrag 367 fra HOD - Evaluering av reiseråd til Svalbard i vinterferien og eventuelt justering av reiseråd for Svalbard til påsken 2021

Oppsummering:

- Antall reisende til Svalbard økte ifm. vinterferien, men er lavere enn tilsvarende periode foregående år.

Helsedirektoratet og FHI anbefaler:

- Det bør fortsatt anbefales å unngå unødvendige innenlandsreiser, også til Svalbard.
- Det anbefales at alle reisende til Svalbard må attestere negativ PCR eller antigen hurtigstest tatt innen de siste 24t før avreise, som før.
- Det anbefales ikke innenlandskarantene før reise til Svalbard, som før.
- Det anbefales at innreisekarantene for reisende fra utlandet gjennomføres på fastlandet før avreise til Svalbard, som før.
- Helsedirektoratet legger til anbefaling om videreføring av råd om at hotellene på Svalbard bare bør ha 50% belegg

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Christian Borgen Lindstad
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no

Helsedirektoratet

Avdeling spesialisthelsetjenester
Christian Borgen Lindstad

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD 367 - Evaluering av reiseråd til Svalbard i vinterferien og eventuelt justering av reiseråd for Svalbard til påskan 2021

Oppsummering

- Antall reisende til Svalbard økte ifm. vinterferien, men er lavere enn tilsvarende periode foregående år. HelseDirektoratet og FHI anbefaler:
 - Det bør fortsatt anbefales å unngå unødvendige innenlandsreiser, også til Svalbard.
 - Det anbefales at alle reisende til Svalbard må attestere negativ PCR eller antigen hurtigst tatt innen de siste 24t før avreise, som før.
 - Det anbefales ikke innenlandskarantene før reise til Svalbard, som før.
 - Det anbefales at innreisekarantene for reisende fra utlandet gjennomføres på fastlandet før avreise til Svalbard, som før.
 - HelseDirektoratet legger til anbefaling om videreføring av råd om at hotellene på Svalbard bare bør ha 50% belegg

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Oppdrag 367 til Helsedirektoratet om evaluering av reiseråd til Svalbard i vinterferien og eventuelt justering av reiseråd for Svalbard til påsken 2021

Regjeringen fraråder ikke innenlands fritidsreiser til Svalbard til vinterferien 2021. Regjeringen viderefører imidlertid begrensningene i hotellkapasitet som er innført av smittevernfaglige og beredskapsmessige grunner. Regjeringen viderefører også testing av alle før avreise til Svalbard. Det kreves i dag negativt prøvesvar på koronatest tatt i Norge i løpet av de siste 24 timene før oppsatt avgangstid. Testen må være gjennomført på fastlandet. For fastboende på Svalbard vil testing bli vederlagsfritt.

Helseberedskapen på Svalbard er sårbar ved et eventuelt smitteutbrudd, spesielt i dagens smittesituasjon med nye virusvarianter på fastlandet i Norge. Vi vet ikke sikkert nå hvordan smittesituasjonen vil utvikle seg fremover, men for å skape forutsigbarhet er det ønskelig at det kan gis en vurdering av reiseråd for Svalbard for påsken 2021 basert på erfaringer fra vinterferien 2021 på Svalbard.

Departementet viser også til oppdrag 350 om anbefalinger for vinterferien og påskeferien 2021, der del 1 om vinterferien ble levert 11. februar og del 2 om påsken skal leveres 11. mars.

Departementet ber om at Helsedirektoratet, i samråd med Folkehelseinstituttet og Sysselmannen, evaluerer erfaringene fra vinterferien, i dialog med sysselmannen og kommer med en anbefaling av reiseråd for Svalbard for påsken 2021 og videre.

Frist: Torsdag 4. mars klokken 16.00

Kontaktperson i HOD: Bjørn Astad Bjorn.Astad@hod.dep.no

Bakgrunn

Helseberedskapen på Svalbard er svært sårbar ifm. håndtering av et eventuelt smitteutbrudd, spesielt i dagens situasjon med nye virusvarianter på fastlandet i Norge. Det er bekymring knyttet til reisevirksomhet til Svalbard.

Det kreves negativt prøvesvar på koronatest tatt i fastlands-Norge i løpet av de siste 24 timene før oppsatt avgangstid. Testen skal være vederlagsfri for fastboende på Svalbard. Regjeringen frarådet ikke innenlands fritidsreiser til Svalbard for vinterferien 2021, men videreførte begrensningene i hotellkapasitet (50% belegg).

Samtlige fly til Svalbard går etter det Helsedirektoratet er kjent med via Tromsø, enten direkte eller ved kun mellomlanding for fly fra Oslo, som kun tar passasjerer av og ikke på, før videre flyging til Svalbard.

Smittesituasjon i samfunnet generelt.

Det er per nå økende smittetrend nasjonalt, med økende utbredelse av mer smittsomme varianter. Situasjonen er ustabil.

Delbesvarelser i oppdraget

Det bes om

- Evaluering av erfaringene fra vinterferien, i dialog med sysselmannen
- Anbefaling av reiseråd for Svalbard for påsken 2021 og videre

Andre relevante oppdrag:

- 350 del 1 om anbefalinger for vinterferien levert 15. februar.
- 328 om vurdering av innreisekarantene til Svalbard, levert 26. januar: Det ble ikke anbefalt karanteneplik for innenlands tilreisende til Svalbard, men anbefalt test innen 24 timer før reise. Dette ble innført kort tid etter.
- 367 B: Om hvor fastboende på Svalbard skal teste seg før returreise fra fastlandet til Svalbard for å få test og attest vederlagsfritt. Anbefalinger som ble gitt: at testen kan tas i den kommunen man befinner seg i eller på flyplasser der dette er kommersielt tilgjengelig; som på Gardermoen der man kan få testet seg hos en privat leverandør. Helsedirektoratet anbefalte at fastboende på Svalbard får test og attest gratis, ved at de legger ut og får refusjon mot kvittering hos Sysselmannen.
- 353b: Om organisering og finansiering av testing for Covid-19. Spesifikt for Svalbard, ble løsningen som ble presentert i 367b nyansert noe. Helsedirektoratet anbefaler løsningen med refusjon fra Sysselmannen for alle som har reist fra og med 19. februar 2021, men mener en mer bærekraftig løsning er at Ullensaker og Tromsøs testtilbud for fastboende inngår i tilskuddsordningen for teststasjoner på grensen.

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet

Folkehelseinstituttets vurdering er vedlagt i sin helhet.

Oppsummering

- *FHI anbefaler å opprettholde rådet om å unngå unødvendige reiser både innenlands og utenlands, også til Svalbard.*
- *FHI anbefaler også at kravet om test for reisende til Svalbard videreføres.*
- *FHI anbefaler fremdeles ikke karantene for innenlands reiser til Svalbard.*

Helsedirektoratets vurdering/konklusjon/anbefaling

Evaluering av erfaringene fra vinterferien

Smitte til Svalbard

Så langt er det ikke rapportert om smitte/utbrudd på Svalbard ifm. vinterferien. Imidlertid er det for tidlig å fastslå dette endelig, da vinterferien fortsatt er pågående.

Antall reisende til Svalbard

Oppsummert: Antall tilreisende økte i tilslutning til vinterferien, men er lavere enn samme periode tidligere år.

Helsedirektoratet har innhentet tall fra Avinor på antall reisende til Longyearbyen i 2019, 2020 og 2021.

I uke 1-8 har det vært en markant nedgang i antall tilreisende til Svalbard sammenlignet med samme periode i 2019 og 2020. Det ses ingen åpenbar endring i antall tilreisende etter at kravet om test før innreise ble innført i månedsskiftet januar/februar, med unntak av noe økning i og rett før vinterferiens første uke (uke 8), som forventet. I uke 8 har altså antall tilreisende per uke vært noe høyere enn tidligere uker i 2021 (totalt registrert 767 tilreisende denne uken). Selv om antallet tilreisende økte i uke 8, er det fortsatt en betydelig reduksjon i uke 8 i forhold til samme uke i 2019 og 2020 (ca. 50% reduksjon). Bookingtall fra Visit Svalbard tyder på økt tilstrømming av turister fra uke 4. Vi har imidlertid ikke tall fra tidligere år til sammenligning, og eventuelle avbestillinger er ikke redegjort for.

Erfaringer fra Sysselmannen

Oppsummert: Det er vanskelig for Sysselmannen å vurdere sikkert hvilken betydning testkravet har/har hatt isolert sett.

Sysselmannen og smittevernlegen i Longyearbyen har uttrykt bekymring for at testen kan gi en falsk trygghet bl.a. på bakgrunn av henvendelser de har mottatt og observasjoner i bybildet. Det uttrykkes bekymring for at testkravet dermed kan føre til økt tilreisning og eventuelt dårligere etterlevelse av smittevern rådene. Helsedirektoratet ser imidlertid ikke at vi per i dag har tallmessig dokumentasjon for at testkravet gir økt tilreisning. Sysselmannen har for øvrig mottatt svært mange henvendelser knyttet til testkravet, men det er nå på et håndterbart nivå. Tromsø har tidligere hatt teststasjon på flyplassen, men den er nå rigget ned. Dette har medført logistikkutfordringer for enkelte, spesielt ifm. helsereiser, som da må teste seg i sentrum.

Erfaringer fra Ullensaker kommune

Oppsummert: Ullensaker kommune har ikke gjort seg negative erfaringer etter innføring av testkravet. Et reisefølge på 10 personer ble stoppet før avgang til Svalbard i uke 9 som følge av positiv test hos en i reisefølget.

Ullensaker kommune har ikke gjort seg særlige erfaringer eller mottatt henvendelser fra reisende mtp. testkravet for reisende til Svalbard. Dr. Dropin har et kommersielt tilbud om testing som benyttes av de som skal reise ut fra OSL. Dr. Dropin opplyser at et reisefølge på 10 personer ble stoppet før avreise til Svalbard som følge av positiv test. Ullensaker kommune finner at det er uproblematisk å implementere vederlagsfri testing for fastboende Svalbardfarere, så lenge det fremkommer tydelig i bestilling til Ullensaker kommune sitt ansvar for grensetesting v/OSL. Det er ikke kjent hvor stor andel av de reisende fra Oslo som har ordnet med testing i hjemkommune eller annet sted før avreise.

Erfaringer fra Tromsø kommune

Oppsummert: Tromsø kommune tilbyr testing av tilreisende til Svalbard. Dette tar kapasitet fra en allerede presset tjeneste.

Momenter som trekkes frem:

- Tromsø kommune har aldri formelt mottatt oppgaven å tilby test og attest for tilreisende til Svalbard.

- De har erfart at andre storkommuner/bykommuner i denne sammenheng henviser til private og meddeler at dette er noe de ikke tilbyr.
- Likevel har de tilbudt testing for tilreisende til Svalbard. Dette "stjeler" tid og ressurser fra ordinær testing, spesielt nå under pågående utbrudd, og de beskriver at de er presset personellmessig.
- Volumet varierer fra 10 til 60-70 stk. per dag.
- Aleris i Tromsø tilbyr testing privat, men med snevrere åpningstider og høyere pris. Det anbefales å ta testen kvelden før avreise. Reisende foretrekker dermed det kommunale senteret fremfor private tilbud pga lavere pris og utvidede åpningstider.

Vurdering mtp reiseråd for påsken

Som beskrevet i oppdrag 350 del 1: *Helsedirektoratet har 10.02.21 hatt møte med Sysselmannen på Svalbard og Helse Nord, som beskriver at situasjonen med hensyn til helseberedskap på Svalbard er svært sårbar i forhold til å håndtere et eventuelt smitteutbrudd, spesielt i dagens smittesituasjon med nye virusvarianter på fastlandet i Norge. De har meldt om bekymring knyttet til økende reisevirksomhet til Svalbard.*

Det er økende smittetrend i store deler av landet, men økende utbredelse av mer smittsomme virusvarianter. Situasjonen er ustabil. Et utbrudd på Svalbard vil utgjøre en betydelig belastning for helsetjenesten. Det gjelder både diagnostisering, behandling og muligheter for intensivbehandling. Det er generelt lav grunnbemanning i kritiske samfunnsfunksjoner. Smitteutbrudd blant disse vil også utgjøre en betydelig utfordring for drift og beredskap. Det er således fortsatt viktig å forebygge innføring av smitte til Svalbard. Jo flere som reiser til Svalbard, dess større blir risikoen.

Spesielt om test før avreise

Oppsummert: Test før avreise reduserer risikoen, men er ingen garanti for å fange opp smitte.

Helsedirektoratet og FHI anbefaler å videreføre kravet om test før avreise til Svalbard. Selv om det har vært uttrykt bekymring om at kravet kan redusere etterlevelse av reiseråd og smittevernråd, har kravet forhindret innreise av en større gruppe personer der det ble testet positivt. Vi vurderer at kravet er hensiktsmessig mtp å forebygge introduksjon av smitte. Det ses også hen til kravet om negativ test før avreise til Norge fra andre land, som man også har funnet hensiktsmessig for å hindre import av smitte. Kravet om test før avreise ansees som lite inngripende for dem det gjelder, og det vil gjelde et relativt lite antall mennesker. Vi må anta at de fleste vil velge antigen hurtigst fremfor PCR pga kort svartid, med noe redusert testsensitivitet sammenlignet med PCR. Smittede kan videre teste negativt i inkubasjonstiden. Test før avreise reduserer altså risikoen, men er ingen garanti for å fange opp smitte.

Spesielt om innenlandskarantene

Oppsummert: anbefales ikke.

Man har også revurdert kravet om innenlandskarantene før avreise til Svalbard, som tidligere vurdert i oppdrag 328. Dette ville ha store konsekvenser for befolkningen på Svalbard, og vi vurderer fortsatt at dette ikke er forholdsmessig.

Anbefalinger for reiser til Svalbard påsken 2021

Vi anbefaler generelt å følge de samme rådene som ble gitt for vinterferien [Slik kan vinterferien tilbringes i Norge - regjeringen.no](#).

Spesielt for Svalbard:

- Helsedirektoratet og FHI er enige om følgende:
- Det bør fortsatt anbefales å unngå unødvendige innenlandsreiser, også til Svalbard.
- Som før, bør innreisekarantene for innreisende fra utlandet gjennomføres på fastlandet før avreise til Svalbard.

- Som før, anbefales at alle reisende til Svalbard må attestere negativ PCR eller antigen hurtigtest tatt innen de siste 24t før avreise.
- Vi finner fortsatt ikke grunnlag for å anbefale innenlandskarantene ved reise fra fastlandet til Svalbard.

Helsedirektoratet legger til følgende anbefalinger:

- Prøvene bekostes av den enkelte med unntak for fastboende på Svalbard, som skal få det dekket
- Anbefaler videreføring av råd om at hotellene på Svalbard bare bør ha 50% belegg

Forbehold

Det bemerkes at oppdrag 350 del 2 om generelle anbefalinger for påsken har frist 11. mars. Det er vanskelig å gi råd uten forbehold for Svalbard ifm. påsken, når ovennevnte oppdrag skal besvares først en uke senere. Videre er den nåværende situasjonen med økende spredning av mer smittsomme varianter ustabil. Smittesituasjonen vil kunne endre seg etter at fristen for aktuelle oppdrag er utløpt.

Vedlegg til malen

FHIs besvarelse er vedlagt i sin helhet.

Oppdrag 367 til Helsedirektoratet om evaluering av reiseråd til Svalbard i vinterferien og eventuelt justering av reiseråd for Svalbard til påsken 2021

Regjeringen fraråder ikke innenlands fritidsreiser til Svalbard til vinterferien 2021. Regjeringen viderefører imidlertid begrensningene i hotellkapasitet som er innført av smittevernfarene og beredskapsmessige grunner. Regjeringen viderefører også testing av alle før avreise til Svalbard. Det kreves i dag negativt prøvesvar på koronatest tatt i Norge i løpet av de siste 24 timene før oppsatt avgangstid. Testen må være gjennomført på fastlandet. For fastboende på Svalbard vil testing bli vederlagsfritt.

Helseberedskapen på Svalbard er sårbar ved et eventuelt smitteutbrudd, spesielt i dagens smittesituasjon med nye virusvarianter på fastlandet i Norge. Vi vet ikke sikkert nå hvordan smittesituasjonen vil utvikle seg fremover, men for å skape forutsigbarhet er det ønskelig at det kan gis en vurdering av reiseråd for Svalbard for påsken 2021 basert på erfaringer fra vinterferien 2021 på Svalbard.

Departementet viser også til oppdrag 350 om anbefalinger for vinterferien og påskeferien 2021, der del 1 om vinterferien ble levert 11. februar og del 2 om påsken skal leveres 11. mars.

Departementet ber om at Helsedirektoratet, i samråd med Folkehelseinstituttet og Sysselmannen, evaluerer erfaringene fra vinterferien, i dialog med sysselmannen og kommer med en anbefaling av reiseråd for Svalbard for påsken 2021 og videre.

Frist: Torsdag 4.mars klokken 16.00

Kontaktperson i HOD: Bjørn Astad Bjorn.Astad@hod.dep.no

Folkehelseinstituttets vurdering

Oppsummering

- FHI anbefaler å opprettholde rådet om å unngå unødvendige reiser både innenlands og utenlands, også til Svalbard.
- FHI anbefaler også at kravet om test for reisende til Svalbard videreføres.
- FHI anbefaler fremdeles ikke karantene for innenlands reiser til Svalbard.

Vurdering

Smittesituasjonen i Norge vurderes som ustabil. Etter en nedgang i antall meldte tilfeller siden uke 1 har det vært en økning siste to uker. Økningen i meldte tilfeller sist uke kan i stor grad tilskrives økningen i Oslo og Viken, men det har vært en økning i nær alle landets fylker sist uke. Matematisk

modellering viser et gjennomsnittlig reproduksjonstall på 1,3 etter 1. februar. Se [ukerapport for uke 8 \(FHI\)](#).

Økt smittespredning i andre deler av landet vil øke risikoen for introduksjon av smitte til Svalbard. Denne risikoen øker jo større antallet tilreisende er, og dersom mange tilreisende kommer fra kommuner/områder med høyt smittenivå eller pågående utbrudd.

Den gjeldende nasjonale anbefalingen er å unngå alle unødvendige reiser innenlands. Dette gjelder også reiser til Svalbard. FHI anbefaler at denne anbefalingen videreføres. Det er viktig med god kommunikasjon for å formidle dette til befolkningen. Å forby fritidsreiser til Svalbard vurderes som svært inngripende og anbefales på nåværende tidspunkt ikke.

I oppdrag 328 ble testing av reisende foreslått som et risikoreduserende tiltak. Det har i ettertid blitt innført obligatorisk test tatt innen 24 timer før avreise av alle reisende til Svalbard. FHI anbefaler at kravet om test før innreise til Svalbard videreføres. Slik testing vil ikke eliminere risikoen for introduksjon av smitte til Svalbard, men vil redusere denne.

Karantene ved innreise til Svalbard ble vurdert i oppdrag 328. Det ble da anbefalt å ikke innføre karanteneplikt for tilreisende til Svalbard. Karantene er et aktuelt virkemiddel når det er store forskjeller i smittesituasjon. Det er allerede iverksatt kraftige tiltak ved passeringer over nasjonal grense for å hindre import av smitte fra utlandet. FHI anbefaler generelt ikke innenlands karantene. I stedet vektlegges TISK- strategien og kontaktreduserende tiltak i befolkningen. FHI anbefaler fremdeles ikke karantene for innenlands reiser til Svalbard.

Merknad

FHI ber om at vurderingen i sin helhet, inklusiv grafisk utforming, legges ved i det endelige svaret til HOD.